

1 Какво означава принудително изпълнение в областта на гражданските и търговските дела?

Принудителното изпълнение е финалът на съдебния процес. То включва в себе си възможността на ищеца, в чиято полза е постановено съдебно решение да изисква от съответния орган на изпълнение да предприеме всички действия, включени в неговите правомощия и визирани в закона с цел принудително удовлетворяване на вземането му, което насрещната страна не е платила доброволно.

За да възникне правото на принудително изпълнение необходимо е да съществува съдебен или друг акт, притежаващ изпълнителна сила и въз основа на него да е издаден съответен изпълнителен титул /изпълнителен лист/.

Мерки на принудително изпълнение:

запор на движими вещи,
възбрана на недвижими имоти,
опис и оценка на недвижим имот,
извършване на публична продажба на недвижим имот,
запор върху банкови сметки на длъжника,
запор върху МПС,
въвод във владение,
принудително отнемане на движими вещи,
изпълнение върху дялове в търговско дружество,
изпълнение на задължение за предаване на дете,
изпълнение върху вещи съпружеска имуществена общност.

2 Кой орган или кои органи са компетентни да извършват принудително изпълнение?

В Република България компетентни да извършват принудително изпълнение са съдебните изпълнители, които могат да бъдат:

1. Държавни съдебни изпълнители
2. Частни съдебни изпълнители.

Статутът на частните съдебни изпълнители е уреден в Закона за частното съдебно изпълнение. Според този закон частен съдебен изпълнител е лице, на което държавата възлага принудително изпълнение на частни притезания.

3 При какви условия може да се издаде подлежащ на принудително изпълнение документ или решение?**3.1 Производство**

Съгласно чл. 404 ГПК на принудително изпълнение подлежат:

1. - влезлите в сила решения и определения на съдилищата, осъдителните решения на въззивните съдилища, заповедите за изпълнение, съдебно-спогодителните протоколи, решенията и заповедите за изпълнение, които подлежат на или по които е допуснато предварително или незабавно изпълнение, както и решенията на арбитражните съдилища и сключените пред тях спогодби по арбитражни дела,
 2. - решенията, актовете и съдебно-спогодителните протоколи на чуждестранните съдилища, които подлежат на изпълнение на територията на Република България без нарочно производство,
 3. - решенията, актовете и съдебно-спогодителните протоколи на чуждестранните съдилища, както и решенията на чуждестранните арбитражни съдилища и сключените пред тях спогодби по арбитражни дела, по които е допуснато изпълнение на територията на република България.
- Съгласно чл. 405 ГПК за издаването на изпълнителен лист е необходимо да бъде подадена писмена молба, препис от която не се връчва на длъжника.

Според чл. 405, ал. 2 ГПК компетентните съдилища, които се произнасят по тези молби, са следните:

в случаите на чл. 404, т. 1 ГПК: първоинстанционният съд, който е разглеждал делото или съдът, който е издал заповедта за изпълнение, а когато актът подлежи на незабавно изпълнение - съдът, който е постановил решението или заповедта за изпълнение.

В случаите на чл. 404, т. 2 и т. 3 ГПК - съдът по допускането на изпълнението.

По отношение решенията на местните арбитражни съдилища и сключените пред тях спогодби по арбитражни дела - Софийски градски съд.

Разпореждането, с което се уважава или отхвърля молбата за издаване на изпълнителен лист, подлежи на обжалване в двуседмичен срок - чл. 407 ГПК.

За да се издаде изпълнителен лист не е необходимо, съгласно действащата нормативна уредба молбата да е подадена чрез адвокат. Тя може да се подаде лично от лицето или от негов представител /вкл. и адвокат /. Особени изисквания по отношение на молбата за издаване на изпълнителен лист няма.

Разходите за извършване на изпълнителни действия са посочени конкретно в Тарифа за таксите и разностите към Закона за частното съдебно изпълнение, ДВ, бр. 35/2006 г. Разходите по издаване на изпълнителния лист са за сметка на лицето, в чиято полза се издава изпълнителният лист.

3.2 Основни изисквания

За да започне процесът на принудителното изпълнение, необходимо е да се подаде писмена молба от заинтересованата страна до съдебния изпълнител - държавен или частен, с приложен към нея изпълнителен лист или друг акт, подлежащ на изпълнение. В молбата трябва да се посочи изпълнителния способ, който в течение на изпълнителното производство може да бъде променен /чл. 426 ГПК/.

Молбата за изпълнение се подава до съдебния изпълнител по местонахождение на имуществото, върху което е насочено изпълнението, постоянния адрес или седалището на длъжника /ако се касае за изпълнение върху вземания/, по местоизпълнение на задълженията за действие или бездействие и по избор на вискателя по неговия или на длъжника постоянен адрес, когато се касае за вземания за издръжка.

Съдебният изпълнител е длъжен да изпрати на длъжника покана за доброволно изпълнение на задължението, което длъжникът следва да извърши в двуседмичен срок от получаването ѝ. Поканата съдържа предупреждение, че ако в дадения му срок длъжникът не изпълни

задължението си, ще се пристъпи към принудително изпълнение. В поканата се съобщават наложените запори и възбрани, а също така към нея се прилага и копие от подлежащия на изпълнение акт. Едновременно с поканата за доброволно изпълнение до длъжника съдебният изпълнител посочва и деня, в който ще се извърши описът, а когато изпълнението се насочва върху недвижим имот - съдебният изпълнител изпраща писмо до службата по вписванията за налагане на възбрана.

По възлагане от взыскателя частният съдебен изпълнител може във връзка с изпълнителното производство да проучва имущественото състояние на длъжника, да прави справки, да набавя документи, книжа и други, да определя начина на изпълнението, както и да бъде пазач на описаното имущество.

Съдебният изпълнител съставя протокол за всяко предприето или извършено от него действие.

Когато съдебният изпълнител преминава от един начин на изпълнение към друг, той писмено следва да съобщи на длъжника това обстоятелство /чл. 428 от ГПК/.

В случаите когато при започване на принудителното изпълнение длъжникът няма постоянен или настоящ адрес, районният съдия, по искане на взыскателя, назначава особен представител на длъжника /чл. 430 ГПК/.

4 Цел и естество на принудителните мерки

4.1 Кои видове активи могат да бъдат предмет на принудително изпълнение?

Може да се изпълнява по отношение на следното имущество на длъжника:

движими вещи,

трудова възнаграждение,

доходи от недвижим имот, вкл. ренти, наеми и др.,

банкови сметки,

недвижими имоти,

акции и облигации в капитала на търговски дружества,

вещи - движими и недвижими в режим на съсобственост или на съпружеска общност.

Съгласно чл. 442 ГПК взыскателят може да насочи изпълнението върху всяка вещь или вземане на длъжника.

Наложеният от съдебния изпълнител обезпечителни мерки и предприетите изпълнителни способности трябва да са съразмерни с размера на задължението. При установяване на несъразмерност съдебният изпълнител вдига съответните обезпечителни мерки.

Според чл. 444 ГПК несеквеструеми /такива, срещу които не може да се насочва изпълнение/ вещи са:

вещи за обикновено употребление на длъжника и неговото семейство, съгласно одобрен от Министерския съвет списък, необходимата храна на длъжника и неговото семейство за един месец, а за земеделските стопани - до нова реколта или равностойността ѝ в други земеделски произведения,

необходимите горива за отопление, готвене и осветление за три месеца,

необходимите на длъжника машини и съоръжения за упражняване на занаята или професията му,

част от земите на длъжника /съотв. до 5 дка лозя и градини и до 30 дка ниви и необходимите за воденето на стопанството машини и инвентар,

както и торовете, средствата за растителна защита и семената за посев - за една година;/,

необходимото количество работен добитък при животновъдите - две глави работен добитък, една крава, пет глави дребен добитък, десет пчелни кошери и домашните птици, както и необходимата храна за изхранването им до нова реколта или до пускането на паша,

жилището на длъжника, ако е единствено за него и за членовете на семейството му, независимо от това дали длъжникът живее в него . Ако

жилището надхвърля жилищните нужди на длъжника и членовете на семейството му, определени с наредба на Министерския съвет,

надвишаващата част от него се продава, ако са налице условията по чл. 39, ал. 2 от Закона за собствеността

предвидените в друг закон вещи и вземания като неподлежащи на принудително изпълнение

4.2 Какви са последиците от принудителните мерки?

Едновременно с поканата за доброволно изпълнение до длъжника съдебният изпълнител посочва и деня, в който ще се извърши описът, а когато изпълнението се насочва върху недвижим имот - съдебният изпълнител изпраща писмо до службата по вписванията за налагане на възбрана.

Запорът върху движима вещь или вземане се налага с извършване на опис.

Действието на запора и възбраната по отношение на длъжника е следното:

От момента на тяхното налагане длъжникът се лишава от правото да се разпорежда с вземането или с вещта /движима или недвижима/ и не може под страх от наказателна отговорност да я изменя, поврежда или унищожава. Тези последици настъпват от момента на получаване от него на призовката за доброволно изпълнение.

Действието на запора и възбраната по отношение на взыскателя е следното:

Според чл. 452, ал. 1 ГПК всички извършени от длъжника разпореждания със заповираната вещь или вземане след запора са недействителни спрямо взыскателя и присъединилите се кредитори, освен ако приобретателят може да се позове на чл. 78 Закона за собствеността. Текстът на чл.78 от Закона за собствеността предвижда, че който придобие по възмезден начин владението на движима вещь или на ценна книга на приносителя на правно основание, макар и от неособственик, но без да знае това, придобива собствеността, освен когато за прехвърлянето на собствеността върху движимата вещь се изисква нотариален акт или нотариална заверка на подписите. Това правило се прилага и за придобиване на други вещни права върху движима вещь.

Когато изпълнението е насочено върху недвижим имот, недействителността има действие само за извършените след вписване на възбраната разпореждания /чл. 452, ал. 2 ГПК/.

4.3 Какъв е срокът на действие на тези мерки?

Законът не определя период за валидност на тези мерки. Те са предвидени за удовлетворяване вземането на взыскателя, поради което са валидни до приключване на изпълнителното производство.

5 Има ли възможност за обжалване на решението, с което се постановява такава мярка?

Защитата в изпълнителния процес е уредена в Глава 39, раздел I и II ГПК.

Взыскателят може да обжалва: 1/ отказа на съдебния изпълнител да извърши исканото изпълнително действие; 2/ отказа на съдебния изпълнител да извърши нова оценка на имуществото, върху което е насочено изпълнението и 3/ спирането, прекратяването и приключването на принудителното изпълнение.

Длъжникът може да обжалва: 1/ постановлението, с което съдебният изпълнител му е наложил глоба; 2/ насочването на изпълнението върху имущество, което смята за несеквеструемо; 3/ отнемането на движима вещь или отстраняването му от недвижим имот, поради това, че не е

уведомен ненадлежно за изпълнението; 4/ отказа на съдебния изпълнител да извърши нова оценка на имуществото, върху което е насочено изпълнението; 5/ определянето на трето лице за пазач; 6/ отказът на съдебния изпълнител да спре, прекрати или приключи принудителното изпълнение и 7/ разностите по изпълнението.

Третите лица /извън страните по изпълнението/ могат да обжалват действията на съдебния изпълнител, само когато изпълнението е насочено върху вещи, които в деня на запора, възбраната или предаването, се намират в тяхно владение.

Въвод във владение на недвижим имот може да се обжалва само от това трето лице, което е било във владение на имота преди предявяване на иска, решението по който се изпълнява /чл. 435 ГПК/.

При проведена публична продажба постановлението за възлагане може да се обжалва само от лице, внесло задатък до последния ден на продажбата, както и от взискател, участвал като наддавач, без да дължи задатък, както и от длъжника, поради това, че наддаването при публичната продажба не е извършено надлежно или имуществото не е възложено по най-високата предложена цена.

Според чл. 436 от ГПК жалбите се подават в едноседмичен срок от извършване на действието, ако страната е присъствала при извършването му или ако е била призована, а в останалите случаи - от деня на съобщението. Жалбите се подават чрез съдебния изпълнител до окръжния съд по мястото на изпълнението. Съдебният изпълнител при подадена жалба задължително излага мотиви по обжалваното действие.

Тези жалби се разглеждат в закрито заседание, с изключение на жалбите, подадени от трети лица, които се разглеждат в открито заседание с призоваване на всички страни по изпълнителното производство. Срокът за постановяване на решение по тях е едномесечен.

Подадената жалба не спира действията по изпълнението, но съдът може да постанови изпълнителното производство да бъде спряно до произнасяне по оплакванията в жалбата, за което незабавно се уведомява съдебният изпълнител /чл. 438 от ГПК/.

6 Подлежи ли принудителното изпълнение на ограничения, по- специално във връзка със защитата на длъжника или сроковете?

В разпоредбата на чл.432 ГПК са предвидени различните хипотези, в които принудителното изпълнение се спира от съда, по искане на взискателя и по силата на закона.

Съгласно чл. 433, ал. 1, т. 8 от ГПК, когато взискателят не поиска извършването на изпълнителни действия в продължение на две години, изпълнителното производство се прекратява от съдебния изпълнител. Изключение от това правило е допустимо само за делата за издръжка.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

**Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Последна актуализация: 11/12/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.